

Geneza democrației americane

Independența coloniilor americane, exclusiv Coloniile britanice din America de Nord au fost întemeiate începând din 1607; dar datorită circumstanțelor extrem de diverse ale fondării lor, prezentau mari diferențe de organizare: astfel coloniile din sud erau bazate pe o agricultură sclavagistă făcută pe mari latifundii și erau anglicane sau chiar catolice, în timp ce Nordul, burghez și industrializat, ținea de sectele non-conformiste și era deci mai liberal. În două jumătăți a secolului al XVIII-lea cele 13 colonii fondate de pionierii englezi pe teritoriul Americii de Nord și-au câștigat independența, formând un nou stat destinat unei cariere prodigioase. Imperiul colonial britanic era practic o federație de teritorii auto-governate; iar teritoriile nord-americane nu se abăteau de la această regulă. Tendințele lor de independență au început să se manifeste odată cu eliminarea dominației franceze în Canada în Războiul de Șapte Ani, care a făcut inutilă protecția metropolei. Guvernarea autoritară a lui George III se găsea însă într-un impas financiar, a cărui soluție a crezut că o poate găsi în impozitarea acestor teritorii. Coloniștii au refuzat să plătească taxe votate de un Parlament în care nu erau reprezentați; s-a instalat astfel o stare conflictuală între metropolă și colonii, în ciuda eforturilor de mediere ale lui Pitt. În decembrie 1773, după numeroase incidente violente, câțiva americani din Boston, deghizați în indieni, au urcat pe o navă britanică și au aruncat în mare încărcătura de ceai a acesteia, în semn de protest față de taxele puse pe acest produs. Magistratii locali au refuzat să-i pedepsească; Londra a reacționat în schimb excesiv, anulând libertățile coloniei și impunând judecarea proceselor politice în metropolă. Aceste decizii au dus la ralierea tuturor coloniilor americane în jurul Bostonului și la decizia convocării unui Congres al acestora la Philadelphia. Delegații, între care Washington, Franklin, John Adams, adoptară mai multe hotărâri ce consfințeau independența de facto, urmate la 4 iulie 1776 de Declarația de independență. În replică, Anglia trimise un corp expediționar cu misiunea de a supune complet coloniile. Războiul a durat șapte ani (1776-1783), timp în care nedisciplinatele trupe americane au fost transformate de George Washington într-o armată capabilă să facă față britanicilor, cu ajutorul numeroși voluntari europeni, precum La Fayette, von Steuben, Kosciuszko sau Fersen. Nu este mai puțin adevărat că după prima victorie importantă a coloniștilor la Saratoga (1777) Franța, Olanda și Spania s-au grăbit să intervină de partea acestora la solicitările diplomației americane conduse de Franklin. La scurt timp, țările din nordul Europei au format și ele o „ligă a neutralității armate” în scopul apărării intereselor neutrilor în raport cu Anglia; conflictul a luat astfel o turnură extrem de nefavorabilă pentru Londra. Flota Bourbonilor a reușit să rupă comunicațiile acesteia cu corpul expediționar, care s-a predat la Yorktown (19 octombrie 1781) forțelor franco-americane ale lui Washington. Vestea capitulării a însemnat sfârșitul guvernării personale a lui George III, iar Parlamentul readus la putere a semnat pacea la Versailles, recunoscând independența Statelor Unite ale Americii și retrocedând o parte din coloniile luate Spaniei și Franței (3 sept. 1783). Geneza democrației americane Congresul continental de la Philadelphia nu era capabil să furnizeze o guvernare efectivă a fostelor colonii americane; practic, în ciuda adoptării unor Articole ale Confederației” care schițau proiectul Statelor Unite ale Americii (1777), Congresul nu putea purta politică externă, ridica trupe sau impozite și nu avea putere judiciară. La sfârșitul

conflictului, populația și mai ales armata ajunseseră să disprețuiască slăbiciunea acestei guvernări de război. Dezorganizare nu a întârziat să producă rezultate negative: soldații au forțat Congresul să-i împrumutească, iar acesta a fost nevoit să confiște pământurile marilor proprietari conservatori, care cel mai adesea erau loiali Londrei; în adunare, o facțiune liberală și non-conformistă condusă de Jefferson și Madison se înfruntau cu partizanii unei biserici de stat, în frunte cu radicalul Patrick Henry, în problema toleranței religioase; raporturile dintre state se tensionaseră la maxim iar în vara 1786, pe fondul completei lipse de fonduri a Congresului, veteranul Daniel Shays declanșă o răscoală împotriva marilor latifundieri. Shays a fost zdrobit la începutul anului următor; dar criza era atât de gravă, încât se decise convocarea unei Convenții Constituționale la Philadelphia. Proiectul de Constituție adoptat de aceasta a generat însă noi conflicte între Federaliști, partizanii unui guvernământ puternic, și Anti-Federaliști, adepți ai descentralizării sub forma unei ligi de state independente. Hamilton și Jefferson au fost marile personalități politice ale acestei epoci. Primul, fost aghiotant al lui Washington, a ajuns să conducă alături de Adams partidul federalist. El susținea o concepție mai europeană asupra politicii, accentuând rolul statului și necesitatea centralizării; în vreme ce Thomas Jefferson, autorul Declarației de independență, era promotorul democrației egalitare, al unei libertăți maxime, și în acest scop cerea diminuarea rolului statului. Sub presiunea argumentelor, expuse în principal de Federalist Papers ale lui Hamilton, Madison și Jay, statele americane au trecut la adoptarea acesteia de la sfârșitul anului 1787. Trebuia acordul a 9 state pentru ca actul să intre în vigoare; grație influenței liderilor federaliști și a lui Washington, acesta a fost obținut, iar în primăvara anului 1789 s-a întrunit primul Congres și a fost ales primul președinte, în persoana lui George Washington. În septembrie, elementele liberale și democratice au obținut și completarea Constituției prin adoptarea a 10 amendamente ce garantau drepturile și libertățile cetățenești; Constituția devenea astfel cel mai eficient instrument politic. După cum a spus și premierul britanic Gladstone Dacă Constituția engleză este organizarea cea mai subtilă produsă de mersul istoriei, Constituția americană este opera cea mai admirabilă care a putut fi produsă la un moment determinat de mințile și voințele omenești.